

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. An Deus, ex vi decreti quod habuit, carnem sumpsisset, Adamo non
peccante?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

capitur dispositionem, seu capacitatem, operatur effectus; & in Christo producit justitiam commutativam, non verò in aliis hominibus. Nec mirum, sicut enim Christo non conferebat aliquem effectum secundarium, quem causat in alijs hominibus, nimirum filiationem adoptivam; quia Christus, cum esset Filius Dei naturalis, erat incapax adoptionis: ita & eadem gratia potest in illo esse radix alicujus virtutis, quam non potest producere in alijs hominibus, ob illorum incapacitatem. Ex his

554. Inferes primò, quod si humanitas Christi relinqueretur à Verbo, amitteret justitiam commutativam ad Deum, sicut tunc eo ipso talis homo fieret Filius Dei adoptivus; quia in tali casu humanitas Christi esset quidem incapax justitiæ commutativæ ad Deum, eò quòd non posset esse principium satisfactionis infinitæ, sed fieret capax filiationis adoptivæ, quia ille homo Filius Dei naturalis esse desineret.

555. Inferes secundò, justitiam commutativam Christi & nostram esse diversæ rationis & speciei, quia habent actus & objecta diversæ rationis: actus enim nostræ justitiæ commutativæ, ex Aristotele 5. Ethic. cap. 2. est actio humana constituens perfectam æqualitatem inter hominem & hominem: actus verò justitiæ commutativæ Christi, est actio Theandrica constituens perfectam æqualitatem inter Deum offensum, & humanum genus offendens; unde hæc justitia pertinet ad ordinem hypostaticum, & soli personæ divinæ in natura assumpta competere potest; nostræ verò spectat ad ordinem naturæ, vel gratiæ. Item objectum justitiæ Christi est jus divinum, nostræ humanum, quæ jura sunt diversissimæ rationis. Denique justitia nostra commutativa, habet tantum rationem justitiæ; justitia verò commutativa Christi, ita in se habet rationem formalem justitiæ, ut etiam eminenter contineat rationem misericordiæ, magnificentiæ, & religionis. Ita enim reddit æquale Deo pro offensis, in quo consistit ratio justitiæ, quod etiam reddat superabundans, in quo consistit virtus magnificentiæ; & hæc ratio non potest ab alia separari, quia implicat Deo reddi æquale pro offensis, nisi etiam reddatur superabundans; sola enim satisfactio suppositi divini potest esse æqualis offensæ, & hæc necessitatio est superabundans & excedens. Similiter justitia commutativa Christi continet eminenter rationem misericordiæ, quia non potest suppositum divinum, cum sit impeccabile, reddere Deo æquale pro offensis proprijs, sed tantum pro alienis. Continet etiam eminenter virtutem religionis, quia suppositum divinum non potest Deo reddere æquale pro offensis, nisi exhibendo actum valoris simpliciter infiniti, atque adeò nisi etiam reddatur æquale Deo pro ipsius excellentia & beneficijs ab eo collatis: Ergo justitia commutativa Christi, ita in se habet formaliter rationem justitiæ, quòd eminenter contineat virtutem magnificentiæ, misericordiæ, & religionis. Et per hoc maximè commendatur excellentia talis justitiæ, utpote quæ maximè accedat ad perfectionem eminentialem divinorum attributorum.

DISPUTATIO V.

De motivo Incarnationis.

Ad articulum 3. & 4. D. Thomæ.

Explicatà Incarnationis possibilitate, convenientiâ, & necessitate, consequens est ut causam illius motivam investigemus, & finem propter quem à Deo facta est declaremus, de quo agit Sanctus Doctor art. 3. & 4. hujus quæstionis.

ARTICULUS PRIMVS.

An Deus, ex vi decreti quod habuit, carnem sumpisset, Adamo non peccante?

Certum est, Deum potuisse carnem assumere, etiam si Adam non peccasset, cum Incarnatio cum peccato essentiali nexum non habeat: unde solum difficultas est de eo quod fuisset de facto, si Adam non peccasset. Dixi verò ex vi decreti quod Deus habuit, nam utrum si homo non peccasset, habuisset Deus aliud decretum assumendi carnem, non propter remedium peccati, sed propter alia motiva, res est omnino incerta & dubia; cum hoc non possit colligi ex Scriptura, per quam solum nobis innoscunt quæ ex sola Dei voluntate dependent. Unde D. Thomas 1. Timoth. 1. lect. 4. *Deus ordinavit sندا, secundum quod res sندا erant, & nescimus quid ordinasset, si non præcivisset peccatum.* Solum ergo difficultas est, an ex vi præsentis decreti, Verbum carnem assumeret, Adamo non peccante, quod idem est ac inquirere, an detur in Deo decretum aliquod efficax mittendi Verbum in carne, non connexum cum peccato, vel omne decretum efficax quod de Incarnatione datur in Deo, sit cum peccato connexum? Si enim hoc secundum dicatur, non veniret Christus ex vi præsentis decreti, Adamo non peccante; si verò asseratur primum, veniret peccato Adami non existente. Hoc præmissò.

In hujus celeberrimi difficultatis resolutione, duæ versantur oppositæ sententiæ: Altera est negativa, quam amplectuntur Thomistæ cum Angelico Præceptore hic art. 3. & ex Patribus Societatis Vazquez, Valentia, Lessius, Delugo, Theophilus Raynaudus, Amicus, Peravius, & alij: Altera affirmativa, quam tuentur Scotus & ejus discipuli, qui docent Incarnationem fuisse à Deo efficaciter volitam duplici decreto, altero terminato ad substantiam Incarnationis, altero terminato ad circumstantiam possibilitatis; primumque independens fuisse à futuritione peccati & prævisione illius; secundum verò fuisse à peccato dependens, ac proinde venturum Christum ex vi primi decreti, Adamo non peccante, non quidem in carne passibili, sed in impassibili. Suarez verò, Ysamertus, Martinonius, alijque ex Recentioribus, licet cum Scoto conveniant in hoc decreto statuendo, ab illo tamen dissentiant, in eo quod Scotus asserit remedium peccati non fuisse motivum substantiæ Incarnationis ex vi primi de-

creti, sed solum circumstantiæ passibilitatis: Suarez autem, etsi substantiam Incarnationis ex vi primi decreti volitam esse doceat ob excellentiam mysterij, tanquam motivum sufficiens, asserit tamen ex vi secundi decreti volitam fuisse non solum circumstantiam, sed etiam substantiam Incarnationis, ob remedium peccati, tanquam motivum sufficiens, ut sic salvet Verbum incarnatum fuisse propter nostram salutem; nec inconueniens reputat eundem effectum à duplici causa adæquata finali procedere.

§. I.

Conclusio negativa statuitur, & ratione D. Thomæ suadetur.

Dico igitur: ex vi præsentis decreti, Verbum Divinum carnem humanam non assumpsisset, si homo non peccasset.

3. Probatur conclusio ratione D. Thomæ hic art. 3. ad hanc formam redacta. Decretum Incarnationis, cum sit supra naturæ debitum, non nisi per revelationem nobis innotescere potest: At quotiescunque Scriptura Sacra, Concilia, vel SS. Patres, quibus Deus suam voluntatem revelavit, de hujusmodi decreto faciunt mentionem, aliam ejus causam motivam non assignant, quàm liberationem à peccato, seu redemptionem hominis à servitute peccati: Ergo ex vi decreti quod Deus habuit de facto, Verbum carnem non assumpsisset, Adamo non peccante. Major est certissima, unde tota difficultas devolvitur ad Minorem, quæ quoad singulas partes probatur.

4. In primis ergo plura extant Scripturæ testimonia, quibus aperte significatur, Deum non venisse in mundum per Incarnationem, nisi ut peccatores salvos faceret: Matth. 18. & Lucæ 19. *Veni filius hominis querere & salvum facere quod perierat.* 1. ad Timoth. 1. *Fidelis sermo & omni acceptione dignus, quod Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere.* Lucæ 5. *Non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent, non veni vocare iustos, sed peccatores ad penitentiam:* quod est idem ac si diceret, non venissem nisi ægroti opus habuissent medico, seu totum humanum genus eguisset redemptione. Denique Joan. 3. Christus dicebat: *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum.* Eadem etiam & non alia assignatur ratio à Concilijs, præcipuè à Nicæno in Symbolo fidei, ubi dicitur: *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu Sancto, & homo factus est.*

5. Accedunt testimonia SS. Patrum: Irenæus enim lib. 5. adversus hæreses cap. 14. sic ait, *Si non haberet caro salvari, nequaquam Verbum Dei caro factum esset.* Athanasius orat. 3. contra Arrianos: *Quod autem Filius Dei homo factus est, nunquam accidisset, nisi hominum necessitas causam præbuisset.* Nazianzenus orat. 36. *Quanam humana propter nos suscepta natura causa exiit? Nempe ut nos omnes salutem adipisceremur. Quid enim aliud afferri potest? Cyrtillus Alexandrinus dialog. 5. de Trinit. circa medium: Si non peccassetus,*

A neque factus esset nobis similis filius Dei. Ambrosius lib. de Incarnationis Dominicæ sacramento cap. 6. *Quæ erat causa Incarnationis, nisi ne caro quæ peccaverat redimeretur?* Augustinus serm. 8. de verbis Domini, *si homo non peccasset, filius hominis non venisset.* Et serm. sequenti, *Nulla causa fuit veniendi Christo Domino, nisi peccatores salvos facere: tolle morbos, tolle vulnera, nulla est medicina causa.* Item in oratione ad B. Virginem, sic eam alloquitur: *Vt quid nescium peccati pro peccatoribus pareres, si deesset qui peccasset? aut quid mater fieres Salvatoris, si nulla esset indigentia salutis?* Leo Papa Serm. de Nativitate. *Si homo ad imaginem & similitudinem Dei factus in suo honore permanisset, nec diaboli fraude deceptus, à lege sibi posita per concupiscentiam deviasset, Creator mundi creatura non fieret; neque aut sempiternus temporalitatem subiret, aut æqualis Deo Patri Filius, formam servi & similitudinem carnis peccati assumeret.* Petrus Cellensis Abbas in lib. de panibus: *Non inclinaret cælos partus virginis, si pomum prohibitum non contingeret: Eva iactus temerarius. Demum Abbas Rupertus de operibus Spiritus Sancti cap. 6. Christum alloquens, Et siquidem (inquit) multum tibi debemus nos Deus Christe, quia homo factus es: At tu è contra multum nobis debes homo Christe, quia propter nos in Deum assumptus es: nam nisi fuisset peccatores, causa cur tu assumi in Deum deberes, nulla fuisset, &c. Nisi peccasset servi, nec assumpta fuisset in Dominum Deum natura servilis.*

B Huic rationi D. Thomæ duas adhibent responsiones Adversarij. Aliqui enim in primis dicunt Scripturam, & SS. Patres, non assignare quidem aliam rationem Incarnationis, quam reparationem generis humani, sive remedium peccati, sed ex hoc non sequi eam esse solam, aut etiam præcipuam, quia ex autoritate negativa nihil concluditur.

C Verùm hæc responsio nullius est momenti: cum enim de illis quæ ex sola Dei voluntate dependent, non possimus aliam habere notitiam, nec aliter sentire, quàm secundum quod in Sacra Scriptura traduntur, & ex sola Dei voluntate pendeat ordinare Incarnationem ad hunc aut illi finem, bene sequitur quod si non alia assignatur illius ratio à Scriptura & SS. Patribus, præter generis humani reparationem, non aliam quoque nos assignare possimus.

D Addo quod in rebus magni momenti, optimum est argumentum ex autoritate negativa Sacrae Scripturæ: unde quia Scriptura Sacra ubi loquitur de mundi creatione, unius tantum mundi facit mentionem, per legitimam consequentiam deducimus esse tantum unum mundum. Similiter quia facit tantum mentionem de Incarnatione secundæ personæ Trinitatis, credimus eam tantum fuisse incarnatam. Item quia tres solum personas in Deo nominat, nusquam verò quatuor, tres tantum esse personas in Deo, ut certissimum fidei dogma recipitur.

E Addo etiam quod aliqui ex SS. Patribus jam citatis, non solum dicunt Verbum fuisse incarnatum, ob reparationem generis humani, sed insuper etiam asserunt, quod non fuisset incarnatum, peccato non existente; & sic hæc solutio eorum testimonijs applicari nequit.

Secundò respondent Scoti Discipuli, Scripturam, Concilia, & SS. Patres, locis citatis, assi-

gnare solum rationem Incarnationis quoad modum, non autem quoad substantiam; quia scilicet facta est in carne passibili, propter remedium peccati, non autem absolute quoad substantiam: unde dicunt quod si Adam non peccasset, Verbum non fuisset quidem incarnatum in carne passibili & mortali, absolute tamen, & quoad substantiam, incarnatum fuisset.

10. Sed hæc responsio, quæ est azylum ordinarium Adversariorum, facile potest convelli. Primò quia SS. Patres non dicunt quod Deus propter nos factus est passibilis, humanitate assumptâ, sed asserunt quod propter nos factus est homo: Neque dicunt propter se assumpsisse naturam humanam, & propter nos tantum eam addidisse passibilem, sed asserunt absolute propter nos assumpsisse ipsam naturam humanam.

11. Secundò SS. Patres locis citatis asserunt, quod nisi homines indiguissent redemptione, Verbum non esset homo, nec fieret creatura: Sed hoc non potuissent asserere absolute, si non existente peccato Verbum fuisset incarnatum absolute & quoad substantiam, licet non in carne passibili; quia homo impassibilis est verè & propriè homo, & creature impassibiles, ut Angeli, sunt æque propriè creature, ac passibiles: Ergo hæc solutio menti Sanctorum Patrum non congruit.

12. Tertiò sequitur ex hac solutione improprie dici in Symbolo, Verbum Divinum propter nostram salutem descendisse de cælis: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud, Sequela probatur. Idem est Verbum propter nostram salutem descendisse de cælis, & fuisse carnem factum propter nostram salutem: At improprie affirmatur assumpsisse carnem propter nostram salutem, si nostra salus non fuit ratio aut motivum Incarnationis quoad substantiam, sed solum quoad modum, seu circumstantiâ passibilitatis: Ergo nec propriè salvatur ipsū propter nostram salutem descendisse de cælis.

13. Quarto contra hanc solutionem bene argumentatur Vazquez hic disp. 10. cap. 4. ubi sic discursat. Id quod potest fieri duobus modis, ex eo quod uno ex illis non fiat, non dicitur absolute non fieri, cum absoluta negatio omnem modum excludat: Ergo si Adam non peccante Christus veniret, licet in carne impassibili, falsa esset absoluta Patrum locutio afferentium non venturum Christum, Adamo non peccante.

14. Confirmatur & magis illustratur hic discursus isto exemplo. Sicut qui dicit Regem v. g. hodie non venturum in istam civitatem, non tantum asserit ipsum non venturum hoc vel illo modo determinato, videlicet armatum, vel non armatum, in curru, vel extra currum, sed absolute, sive quod nullo modo veniet; quia nimirum negatio est adeo, ut vulgò dicitur, malignantis nature, ut totum destruat. Ita similiter SS. Patres qui affirmant absolute, simpliciter, & sine ulla restrictione, Christum venturum non esse, Adamo non peccante, censentur velle ipsum nullo modo venturum, neque in carne passibili neque impassibili.

15. Denique D. Chrysoströmus serm. 1. Pentecost. ait: *Deo chara est Ecclesia, propter Ecclesiam enim extensum est cælum, diffusum est mare, extensus aer, fundata terra &c.* prosequitur eodem modo dicere totius mundi naturalis constitutionem esse factam à Deo in gratiam Ecclesie; deinde subjicit de ordine supernaturali, & miraculoso: *Propter Ecclesiam pelagus scindebatur, fidebatur petra, sivebat manna de celo &c.* Propter Ecclesiam Propheta, propter Ecclesiam Apo-

A *stoli, imò propter Ecclesiam unigenitus Dei factus est homo.* Hæc Chrysoströmus, cujus ratio loquendi postulat, ut quemadmodum in gratiam Ecclesie facta est substantialiter cæli & terræ creatio, ac effectio miraculorum, & institutio prophetiæ ac apostolatûs; ita & Incarnatio quæ unigenitus Dei Filius factus est homo, sit substantialiter propter Ecclesiam, & non solum quoad modum seu circumstantiam passibilitatis. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 2. *Loquimur Dei sapientiam in mysterio quæ abscondita est, quam predestinavit Deus ante secula, in gloriam nostram.* Sapientia autem illa est Verbum incarnatum, ut patet ex verbis sequentibus: *Quam nemo principum hujus sæculi cognovit, si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent:* Ergo ex Apostolo sapientia Dei incarnata, sub-

B *indeque Incarnationis mysterium, quoad substantiam, in gloriam & salutem hominum predestinatum seu decretum fuit.*

§. II.

Alia ratio fundamentalis nostræ conclusionis expenditur.

16. S *Ecunda ratio fundamentalis nostræ conclusionis sic breviter proponi potest. Cum Deus Incarnationem primò efficaciter decrevit, voluit Verbum incarnari in carne passibili: At decretum Incarnationis in carne passibili pender à præscientia peccati Adam: Ergo si Adam non peccasset, Deus ex vi decreti quod habuit sese hypostaticè communicandi nature humanæ, nullo modo incarnatus fuisset. Minor & Consequentia patent, Major verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Cum primò Deus efficaciter voluit Incarnationem, vel voluit Verbum incarnari in carne impassibili, vel in carne passibili, vel absolute, in communi, & quoad substantiam, nihil in particulari decernendo de passibilitate aut impassibilitate: Primum aut tertium dici nequeunt: Ergo secundum necessariò asserendum est. Major patet ex sufficienti enumeratione omnium modorum quibus potest intelligi Deum primò decrevisse Incarnationem Verbi. Minor autem probatur primò quoad primam partem. Si Deus primò voluisset efficaciter Verbum incarnati in carne impassibili, de facto assumpsisset carnem impassibilem: Sed hoc est contra fidem passionis & resurrectionis Christi: Ergo &c. Sequela patet, alias enim unum è duobus necessariò esset admittendum, aut quod primum illud Incarnationis decretum non fuisset efficax, & sic non fuisset sortitum effectum, Adamo non peccante, aut quod fuit postea mutatum in subsequenti signo rationis, suppositâ permissione & prævisione peccati, per aliud decretum quo Deus Incarnationem prius prædestinatam in carne impassibili, voluit esse in carne passibili in remedium peccati, quod repugnat immutabilitati Dei & perfectioni suæ providentiæ, quæ non est incerta & volubilis, sicut nostra, ob limitationem intellectûs nostri & voluntatis.*

17. Probatur etiam secunda pars. Duobus modis fingi potest Deum voluisse primò Incarnationem, seu unionem hypostaticam, abstrahendo à carne passibili aut impassibili: Primò scilicet, ita ut solum in communi & quasi in confuso decreverit assumere naturam aliquam creatam, non deter-

minando an angelicam, vel humanam. Secundò ita ut voluerit quidem hanc naturam, humanam scilicet, in specie & in individuo sibi hypostaticè unire; non determinando tamen, an cum carne passibili aut impassibili: Sed uterque modus est impossibilis: Ergo &c. Major patet, Minor probatur multipliciter. Primò quia actus efficax voluntatis divinæ terminatur ad rem in particulari cum omnibus accidentibus, circumstantijs, & modis, cum quibus debet esse in particulari; tunc enim necesse est actum esse inefficacem, & conditionatum, quando terminatur ad rem sub eo statu sub quo non est ponibilis in actu: Ergo repugnat Deum voluisse primò & efficaciter Incarnationem Verbi, & voluisse eam solùm in communi, & in confuso, aut quoad substantiam præcisè, abstrahendo à carne passibili aut impassibili. Consequentia est evidens, repugnat enim eam de facto existere hoc modo in communi, aut abstractam à passibilitate & impassibilitate, sed debet necessariò esse in aliqua natura individua, passibili, aut impassibili determinatè.

18. Secundò probatur Minor. Intelligere & velle aliquid in communi, & postea in particulari, cum omnibus accidentibus, circumstantijs, & modis, dicit imperfectionem intellectus nostri & voluntatis: Ergo non potest habere locum in Deo.

19. Tertio Minor probatur. In actibus divini intellectus & voluntatis non reperitur ordo prioris & posterioris, nisi secundum ordinem objectorum ad quæ terminantur, ita ut terminare passivum unius, sit ratio terminationis passivæ alterius; unde cognitio essentia divinæ est prior in Deo cognitione creaturarum, quia essentia est ratio cognoscendi creaturas: At inter Incarnationem in communi, aut secundum substantiam, abstrahendo à passibilitate aut impassibilitate, & eandem in particulari sumptam, non est ordo ille dependentiæ & causalitatis; nam Incarnatio in communi, aut secundum substantiam, non est causa etiam universalis Incarnationis in particulari, & quoad modum & circumstantias: Ergò chimericum omnino est dicere, Deum voluisse priùs efficaciter Incarnationem in communi, quam eam voluerit determinatè, & quoad omnes circumstantias in particulari.

20. Denum Minor principalis suadetur. Prædestinationo, cum sit pars objectiva divinæ providentiæ, ut in Tractatu de prædestinatione ostendimus, attendit omnes circumstantias singulares rei prædestinatæ, seu prædestinatæ: Sed decretum quo Deus primò voluit & præordinavit Incarnationem, fuit prædestinatio Christi Domini: Ergo respicit omnes particulares circumstantias illius, & consequenter per illud fuit prædestinitum, in qua carne determinatè Christus esset venturus.

Disp. 1.
art. 4.

21. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Deus non habuit decretum aliquid dandi gloriam electis indefinitum, abstrahendo ab hoc vel illo gradu, sed in gradu certo & determinato voluit ejusmodi gloriam illis conferre; aliàs divina providentia circa electos esset confusa & indeterminata, utpote se extendens duntaxat ad substantiam rei volitæ, non verò ad omnes & singulas illius circumstantias, ut communiter docent Theologi in Tractatu de prædestinatione. Ergo similiter Deus nullum habuit decretum terminandi hypostaticè naturam humanam ut sic, prout abstrahit à passibili & impassibili carne, aliàs divina providentia esset circa Incarnationem confusa &

A indeterminata, quia se extenderet duntaxat ad ejus substantiam, non verò ad singulas illius circumstantias.

§. III.

Modus dicendi Suarez & Martinoni refellitur.

13. **S**uarez & Martinonus, ut ab his argumentis sese expediant, docent Incarnationem quoad substantiam fuisse efficaciter volitam propter duos fines totales, nempe propter bonitatem intrinsecam & excellentiam ipsius mysterij, quæ fuit prior redemptioni, & vera ac principalis causa motiva decreti Incarnationis, & propter remedium peccati, quod fuit causa movens ad ejus accelerationem, firmansque præcedentem voluntatem se incarnandi propter gloriam Christi, & excellentiam hujus mysterij. Unde comparant Deum volentem se incarnare, homini qui jam determinavit efficaciter ire Romam, ut subveniat filio suo, quem graviter ibi ægrotantem novit operà suâ indigere; ac ei professionem paranti supervenit nuntius referens aliquod sui amici negotium postulare etiam ut Romam earet; quo nuntio iterum movetur ad proficiscendum Romam, ut antea destinaverat. Ita Deus (inquiunt) decreverat Incarnationem intuitu solius Christi, & ob excellentiam hujus mysterij: At inspicens in necessitatem humani generis, misericordiâ motus, præcedentem voluntatem auxit & confirmavit ex charitate in homines, & secundo ac subsequenti affectu voluit Incarnationem, propter remedium peccati, quam primo suo decreto, ob ejus excellentiam decreverat.

14. Hæc tamen doctrina displicet non solùm Thomistis, sed etiam pluribus ac præcipuis Societatis Theologis, potestque breviter confutari. Primò, quia idem effectus non potest, etiam de potentia Dei absoluta, à duplici causa efficiente totali & adæquata procedere; alioquin penderet & non penderet ab utraque secundum eandem rationem, ut communiter docent nostri Thomistæ in 2. physic. At eadem est ratio de duplici causa finali, totali, & adæquata, ut consideranti patebit: Ergo implicat Deum voluisse mysterium Incarnationis ex duplici fine adæquato & totali.

15. **S**ecundò, Esto admittamus posse eundem effectum à duplici causa adæquata, sive efficiente, sive finali, de potentia absoluta dependere; de lege tamen ordinaria, & attentâ rei naturâ, non potest, in communi Philosophorum sententia: At de divinis decretis & motivis illorum, loquendum est semper consentaneè ad rerum naturas; nisi oppositum sit revelatum: Ergo dicendum est, Incarnationem non fuisse à Deo efficaciter volitam propter duos fines totales, nempe propter ejus excellentiâ, & humani generis redemptionem.

16. **T**ertio, Ideò apud homines potest aliquis primò velle aliquid objectum propter unum totale motivum, & postea idem intendere, propter aliud motivum totale de novo sese offerens; quia potest mutare primam volitionem & primum motivum, & incipere velle illud objectum, per aliam volitionem, & ex alio motivo; aut saltem quia potest subordinare primam volitionem, & primum totale motivum secundæ volitioni, ex alio totali motivo procedenti, sicque velle prædictum objectum ex duplici illo motivo per modum unius: Sed hoc repugnat Deo, cum hic modus procedendi imperfectionem mutabilitatis indispensabiliter importet: Ergo &c.

26. Quartò, Si Deus voluisset Incarnationem ob remedium peccati, & propter excellentiam ipsius, tanquam propter duos fines totales & non subordinatos, sequeretur Incarnationem fuisse futuram, etsi mundus non fuisset creatus: Sed hoc absurdum est: Ergo & illud. Sequela probatur, quia fuisset volita independenter ab universo, unde præcisè ex volitione illa Incarnationis propter finem totalem, secuta fuisset productio unius individui tantum humanæ speciei, in quo Deus subsisteret.

27. Denique, Si redemptio hominum non esset totalis, aut saltem prima ac præcipua causa motiva Incarnationis, sed daretur alia prior ac principalior, nimirum excellentia hujus mysterij, non essent verè ac sincerè Dei locutiones, quibus in Scriptura simpliciter & absolute asserit, se incarnatum esse, & venisse in mundum, propter hominum redemptionem & salutem, ut patet exemplo ab Adversariis adducto: si enim ille homo alatus in exemplum, usitato & sincero modo loquendi uteretur, non diceret amico, tui causâ domum meam relinqui, & periculosum iter suscipi: sed ad summum diceret, Romam iturus eram, filij mei gratiâ, sed quamvis hæc causa non fuisset, tui studium & amor me impulisset, ut Romam irem, ac iter illud susciperem. Quod alio exemplo illustrari potest. Sit Rex qui aliis de causis mittat filium suum v. g. in Italiam, & jam deliberatâ & paratâ filij profectiõne, perveniant litteræ, quibus aliqua pars Italiæ implorat auxilium Regis, ut eam armis contra hostes tueatur; & Rex filio jam profecturo præcipiat, ut eam partem Italiæ quæ poscit ejus opem, armis tueatur. Non deberet ejusmodi Rex exprobrare Italiæ: Ego filij mei conspectu me privavi ad vos tuendos; sed sincerè loqueretur si diceret, filio meo profecturo mandavi ut vos armis tueatur, & desiderium vobis subveniendi, quasi currenti calcare adhibuit. Sic Paulus 2. ad Corinth. 8. dicit de Tito proficiscenti Corinthum, *Gratias Deo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde Titi, quoniam exhortationem quidem suscepit, sed cum sollicitior esset, suâ voluntate profectus est ad vos.* Quibus verbis Paulus significat se tantum adhibuisse pondus suæ exhortationis Tito, qui jam deliberaverat proficisci Corinthum. Ita similiter, si vera esset Adversariorum sententia, & si Deus decrevisset mysterium Incarnationis propter ejus excellentiam, tanquam propter primam ac præcipuam causam motivam illius, non debuisset dicere simpliciter se venisse in mundum in gratiam generis humani, sed se venturo propter alium finem, misericordiam in humanum genus, novum pondus, & impulsum addidisse huic voluntati, Incarnationis exequendæ.

28. Respondet Suarez, quod licet salus & redemptio hominum fuerit causa tantum secundaria & minus præcipua Incarnationis, potuit tamen Deus in Scriptura simpliciter dicere, se venisse in mundum propter homines, & ipsorum redemptionem & salutem, adductoque hoc suadendum exemplum ex primi Regum 16. ubi cum Samuel jam Dei jussu paratus esset ad proficiscendum Bethleem ad ungendum David in Regem, & Samuel timeret sibi à Saule, ait illi Dominus: *Vultum de armento tolles in manu tua, & dices: ad immolandum Domino veni.* Hæc enim intentio sacrificandi erat minus præcipua & tantum secundaria, & tamen illam solum profert Samuel ut causam sui adventus in Bethleem. Ita similiter

Tom. IV.

A (inquit Suarez) Deus potest in Scriptura simpliciter asserere, se in gratiam nostram venisse, quamvis salus & redemptio hominum fuerit tantum finis secundarius & minus præcipuus Incarnationis.

Sed contra: Nisi fuisset dissimulanda & regenda Samueli causa prima & præcipua sui adventus in Bethleem, scilicet unctio Davidis in Regem, non protulisset ille secundam & minus præcipuam sui adventus causam. Verum cum non esset congruum, Prophetam mentem suam & intentionem præpalare, propter imminens à Saule periculum, potuit licet eam occultare, & pro prima ac præcipua, secundariam tantum ac minus principalem causam sui adventus proferre. At cum Deus exponit in Scripturis, & Conciliis finem suæ Incarnationis, nihil cogit eum ad dissimulandum, & ad tegendum suam intentionem, imò omnia invitant ut candidissimè & sincerissimè eam exponat: Ergo cum dicat frequentissimè causam Incarnationis suæ esse salutem & redemptionem hominum, ut patet ex testimoniis paragrapho præcedenti adductis, dicendum est eam esse causam primam, præcipuam, & originalem, non verò secundariam tantum, accessoriam, & minus principalem.

§. IV.

Præcipua objectiones solvuntur.

O Bjectis primò: Mysterium Incarnationis fuit Adamo revelatum in statu innocentie, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 7. & tamen sui peccati futuri conscius seu præsciens non fuit, ut ibidem ait S. Doctor, ratioque id suadet: Nam si peccatum à se committendum prænovisset, talis notitia in eo causasset tristitiam, quæ cum hujus status florentissimi felicitate impossibilis erat. Ergo remedium peccati, motivum Incarnationis non fuit, & consequenter, etsi Adamus non peccasset, Verbum Divinum in carnem humanam assumpsisset.

Respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam: nam ut ait D. Thomas hic art. 3. ad 7. Nihil prohibet alicui revelari effectum cui non revelatur causa, unde potuit Adamo revelari Incarnationis mysterium, absque eo quod esset conscius sui peccati, cujus remedium causa fuit motiva Incarnationis Christi.

Dices, Naturale est homini, cognito effectu, appetere causæ cognitionem, ut docet D. Thomas 1. p. quæst. 12. art. 1. unde quando cognito effectu, ejus causa ignoratur, talis ignorantia tristitiam & anxietatem causat: At in statu innocentie anxietati & tristitiæ locus non erat: Ergo tunc revelata fuit Adamo causa motiva Incarnationis, & per consequens si peccatum proprium illi non fuit revelatum, remedium peccati Adamo, motivum Incarnationis non fuit.

Respondeo Incarnationem Christi fuisse ordinatam & ad liberationem hominis à peccato, & ad gloriæ consummationem: licet autem non fuerit Adamo revelatum remedium peccati ut motivum, fuit tamen illi revelata consummatio gloriæ, ut docet D. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 7. & hoc fuit sufficiens ut ab illo tolleretur anxietas.

Insuper, Ut tolleretur anxietas, necessaria erat revelatio motivi adæquati, non enim pacatur desiderium cognoscendi causam, cognito effectu, nisi causa adæquata innotescat: Ergo si revelata Adamo solâ gloriæ consummatione, quieverit

K k k iij

35. *Ejus desiderium, nullaque in eo anxietas remaneret, consummatio gloriæ fuit adæquatum incarnationis motivum.*
 Respondeo quod dependentia effectûs à causa est ab intrinseco, non quiescit desiderium, nisi adæquata causa cognoscatur; quando autem dependentia non est ab intrinseco, sed ab extrinseca voluntate operantis, tunc non est necessarium ad quietandum desiderium, revelari causam adæquatam effectûs: unde cum dependentia incarnationis à remedio peccati, non sit illi intrinseca, sed ex sola Dei extrinseca voluntate dependeat, & aliunde consummatio gloriæ sit motivum quantum est de se sufficiens respectu incarnationis, nulla anxietas remanet in Adamo, ex eo quod alterum motivum incarnationis, scilicet remedium peccati, ipsi revelatum non fuerit.
36. *Objicies secundò: Augustinus lib. 1. de nuptiis & concup. cap. 21. docet matrimonium in statu innocentie fuisse signum atque Sacramentum conjunctionis Christi cum Ecclesia: Ergo existimat nullo existente peccato Christum venturum, aliàs Sacramenti significatio tunc vera non fuisset.*
 Respondeo plures ex nostris Thomistis Augustinum solùm velle in illo statu conjunctione viri & femine fuisse signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, non actualiter, sed aptitudinaliter, id est habuisse aptitudinem ad talè significationem. Sed hæc interpretatio non videtur ad mentem Augustini, nam postquam loco citato tria nuptiarum bona enumeravit, scilicet operationem propagandæ proles, pudicitiam fidem, & connubij Sacramentum, significans conjunctionem Christi cum Ecclesia, subdit de matrimonio in statu innocentie: *His tribus bonis perfecte se haberet bonitas nuptiarum, quibus etiam nunc bonæ nuptiæ.* At si solùm aptitudinem haberet ad significandam conjunctionem Christi cum Ecclesia, non perfecte ei tria illa bona convenirent; non enim est perfecte signum ad placitum, quod solùm habet aptitudinem ut ei significatio imponatur: Ergo hæc interpretatio menti Augustini non congruit. Unde
38. *Melius responderetur, juxta Augustinum, matrimonium in statu innocentie fuisse quidem de facto signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, ex eo tamen non sequi Adamo non peccante Christum venturum; quia licet bonitas prædictæ significationis perfecte conveniret nuptiis ante peccatum Adami actu patratum, non tamen ante præscientiam & decretum permissivum illius; fuit enim matrimonium institutum à Deo signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, in posteriori signo post prævisum peccatum, nam in priori solùm fuit institutum in officium naturæ.*
 Objicies tertio: Licet Verbum Divinum de facto incarnatum fuerit propter reparationem generis humani, hæc tamen non fuit causa principalis & adæquata; nam præter illam assignantur interdum in Scriptura aliæ causæ, etiam principales, ut manifestatio divinorum attributorum, complementum & perfectio totius universi, exaltatio humanæ naturæ, ac denique consummatio ordinis gratiæ, quæ quidem causæ erant sufficientissimæ ut incarnatio fieret, etiam Adamo non peccante.
40. *Confirmari potest hæc objectio omnibus illis Scripturæ locis in quibus dicitur Christum venisse ut Concionatorem, Pastorem, Regem, Ducem, Magistrum: hæc enim officia à remedio peccati videntur independentia. Addi possunt*

A testimonia Cypriani & Augustini, quibus asserunt Deum factum esse hominem, ut totum hominem beatificaret, & sive ingrederetur per intellectum, sive egrederetur per sensum, in Creatore suo pasqua inveniret, ut disp. 3. agendo de convenientia incarnationis fusè expendimus.

Ad objectionem respondeo cum D. Thoma hic art. 3. ad 4. quod omnes aliæ causæ incarnationis quæ assignantur in Scriptura, pertinent aliquo modo ad remedium peccati, & in illo includuntur, ac proinde præsupponunt præscientiam peccati, sicut & ipsa incarnatio, & ad reparationem generis humani ordinantur, ut constat ex verbis Apostoli ad Titum 2. *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos, ut abnegantes impietatem &c.* In quibus verbis simul cum doctrina quam Christus ut Doctor tradidit nobis, conjungitur redemptio generis humani.

Quare ergo manifestatio divinorum attributorum, excellentia incarnationis, & alia bona quæ illam per se consequuntur, essent ex se sufficientia ut quodlibet eorum posset esse motivum totale incarnationis; non fuerunt tamen motivum totale & adæquatum, sed parziale & inadæquatum, quatenus Deus non intendit manifestationem suorum attributorum, per manifestationem excellentiæ incarnationis, & aliorum bonorum, nisi in ordine ad reparationem naturæ humanæ, ut summum quo nos profecit amore sæculis supervenientibus manifestaret. Unde

Ad Confirmationem dico, omnia illa officia quæ ibi enumerantur, dependere aliquo modo à remedio peccati, & redemptione hominum; illaque implicite saltem involvere. In primis enim officium concionatoris non est independens omnino à peccato, ut patet Isaïæ 61. ubi dicitur: *Spiritus Domini super me, eo quod unxerit Dominus me, ad annuntiandum mansuetis misit me, ut mederer contritis corde, & predicarem captivis indulgentiam &c.* Similiter ut pastor missus est quærere & salvam facere ovem quæ perierat, ut constat Lucæ 15. & Ezechiel 34. Ut Dux & Rex etiam missus est ad salvandū populum, juxta illud Isaïæ 33. *Dominus Rex noster, ipse salvabit nos.* Item ut magister venit ut opere & doctrinâ, verbo & exemplo, viam salutis nobis aperiret & demonstraret. Ad testimonia verò Augustini & Cypriani respondeo, illos loqui de homine redempto per Christum, & velle Christum venisse ut in corpore & anima satiaret hominem quem redimebat.

D Objicies quartò: Etiam si Adam non peccasset, eadem tamen gratia quam habuit in statu suæ innocentie, ei à Deo collata fuisset: Sed non independentem à meritis Christi, sive Dei incarnandi: Ergo etiam si homo non peccasset, Deus tamen incarnatus fuisset, etiam ex vi decreti quod habuit circa assumptionem nostræ naturæ. Major constat, Minor verò probatur. Nullus effectus prædestinationis Adami fuit independens à meritis Christi: Sed gratia quam habuit, etiam in statu innocentie, fuit effectus prædestinationis ipsius: Ergo non independentem à meritis Christi ei collata fuit. Major est certa, cum enim Christus sit caput omnium hominum prædestinatorum, idque mediantibus actionibus quibus nobis meruit, prædestinatio Adami, & consequenter omnis ejus effectus, dependens fuit à merito Christi. Minor verò sic ostenditur: Cum omnis gradus gloriæ hominis prædestinati, sit effectus prædestinationis

E

ipſius, illa gratia pertinet ad effectus prædeſtinationis Adami, cui correfpondet aliquis gradus gloriæ in qua modo Adamus ipſe exiſtit: Sed gratia quam habuit in ſtatu innocentie, correfpondet aliquis gradus gloriæ in qua modo exiſtit; quamvis enim gratia illa amiſſa fuerit per peccatum, & meritum ejus mortificatum, tamen per pœnitentiam fuit illi reſtituta, & meritum viviſicatum ad eum gradum gloriæ recipiendum ad quem habuerat juſ in ſtatu innocentie: Ergo gratia quam Adamus habuit in ſtatu innocentie, fuit effectus prædeſtinationis ipſius.

Reſpondeo negando Minorem, ad cujus probationem, nego etiam Minorem; ad probationem illius, iterum nego Minorem; falſum enim eſt quod gratia illi quam habuit Adamus in ſtatu innocentie, formaliter ut tali, & ut primum à Deo voluit, correfpondeat aliquis gradus gloriæ in quo modo exiſtat protoparens noſter; fuit ſiquidem per peccatum totaliter extincta ejuſmodi gratia, nec opera meritoria ex ipſa facta, retinuerunt aliquod juſ, remanferuntve ullo modo in acceptatione divina ad gloriam tanquam ad præmium, ſed remanferunt omnino mortua & incapacia reviviſcentiæ per pœnitentiam, in quo differunt à noſtris meritis, quæ cum per peccatum lethale ſolum mortificentur, reviviſcunt per pœnitentiam ad eodem gradum gloriæ, ad quos juſ ſpeciale habebant, antequam Deum graviter offenderemus. Si autem rationem huius diſparitatis quæras, dico eam exinde peri, quod deſtructa in nobis gratia ſanctificante per peccatum mortale, remanet nihilominus adhuc unum ex principiis moralibus & vitalibus actionum illarum, quibus antequam laberemur in peccatum, aliquid apud Deum meruimus, nempe ipſe Chriſtus, qui cum ſit cauſa moralis & vitalis omnis noſtri meriti, illud in mente & acceptatione divina conſervat. At verò reſpectu Adami, adhuc in ſtatu innocentie exiſtentis, cum Chriſtus nondum inſuſcerat in ejus meritum, ſed ſola gratia ei collata, eſſet principium radicale & vitale talis meriti, mirum eſſe non debet, quod deſtructo tali principio radicali & vitali, omne meritum quod ab eo proceſſerat, totaliter vitam amiſerit, atque adeo non mortificatum tantum, ſed & omnino mortuum remanſerit.

§. V.

Præcipuum adverſe ſententiæ fundamentum convellitur.

Præcipuum adverſe ſententiæ fundamentum poteſt ſic breviter proponi. Chriſtus voluit & prædeſtinatus eſt à Deo ante præſcientiam peccati hominum: Ergo licet homo non peccaſſet, nihilominus Chriſtus ex vi præſentis decreti veniſſet. Conſequentia videtur legitima, cum enim prius non dependeat à poſteriori, ſi adventus Chriſti voluit eſt à Deo ante præſcientiam peccati hominum, eſt independens à tali peccato, & ejus remedio, atque adeo executioni mandatus fuiſſet, licet homo non peccaſſet. Antecedens verò probatur. Prædeſtinatio Chriſti prior fuit decreto producendi creaturas: At decretum productionis creaturarum prius fuit decreto permittendi peccatum: Ergo Chriſtus voluit & prædeſtinatus eſt à Deo ante permiſſionem, ſubindeque ante præſcientiam peccati hominum. Minor patet, non enim potuit Deus permittere peccatum hominum, illudque præſcire antequam haberet

voluntatem ipſos producendi. Major verò in qua poſita eſt difficultas, probatur primò ex Apoſtolo ad Coloff. 1. ubi Chriſtum appellat, *primogenitum omnis creaturæ*, quod de Chriſto ut homine, plures ex Sanctis Patribus interpretantur: At non eſt primogenitus tempore: Ergo eſt primogenitus in intentione divina, ac proinde illius prædeſtinatio præcedit decretum productionis rerum.

Secundo, Proverb. 8. Divina Sapiëntia ait: *Dominus poſſedit me ab initio viarum ſuarum, antequam quidquam faceret à principio*. Ubi etiam ſermonem eſſe de Sapiëntia incarnata docent Baſilius, Athanaſius, Nazianzenus, Chryſoſtomus, Auguſtinus, Ambroſius, Hilarius, & plures alij quos reſert noſter Vincentius, reſect. de gratia Chriſti quæſt. 6. Ergo Verbum incarnatum fuit initium viarum Domini, id eſt operum Dei ad extra: At non fuit initium in temporali rerum executione, cum poſt multajam creata Verbum fuerit incarnatum: Ergo fuit initium in divina intentione, ac proinde illius prædeſtinatio, decretum prædeſtinationis rerum præceſſit.

Tertiò eadem Major ratione ſuadet. Omnis ordinatè volens, prius vult finem, & ex mediis illa quæ ſunt fini propinquiora: Sed ad manifeſtationem bonitatis divinæ, quæ eſt finis intentus à Deo in productione rerum, propinquius ſe habet Incarnatio Verbi, quam omnes aliæ creaturæ, cum illas omnes in perfectione excedat: Ergo Deus ſemper volens ordinatiſſimè, prius intendit manifeſtationem bonitatis ſuæ, & immediatè poſt voluit Incarnationem Verbi, poſtea ordinem gratiæ, ac tandem ordinem naturæ; ac proinde decretum Incarnationis, prius fuit decreto productionis rerum.

Huic argumento; quod apud Adverſarios palmarium eſt, triplex ſolet adhiberi ſolutio. In primis aliqui ex noſtris Thomiſtis, conſeſſo Antecedente, negant Conſequentiam: quia (inquiunt) eſſi Chriſti prædeſtinatio antecedit in intentione Dei, præſcientiam peccati, & decretum homines redimendi, eo ipſo tamen, quod non alio modo, neque alio medio, voluit Deus illam exequi, niſi mediâ permiſſione peccati, fit inde quod ſi homo non peccaſſet, Chriſtus non veniſſet. Eo proportionali modo quo licet intentio quam habet Deus dandi ſuam gloriam electis, fit prior decreto de bonis operibus ipſorum, atque adeo præviſionem ejuſmodi operum antecedit, nihilominus quia Deus non aliter ſtatuit voluntatem illam ſive intencionem adimplere, quam per bona opera, verum eſt dicere quod nullus electorum abſque bonis operibus ſalvabitur.

Hæc ſolutio haud dubiè probabilis eſt, poteſtque illuſtrari alio exemplo ex orationibus Sanctorum, quibus Deus decrevit alicujus prædeſtinationem impleri, deſumpto: quamvis enim intentio prædeſtinandi non fuerit poſt præviſas tales orationes, neque ex ipſis, tanquam ex cauſa, vel ratione; tamen quia hæc intentio non alio modo quam his orationibus decreta eſt impleri, verum eſt dicere quod ille non ſalvus eſſet, ſi talis Sanctus pro eo non oraſſet; & quod Eccleſia Paulum non habuiſſet, ſi Stephanus pro eo non oraſſet. Eodem ergo modo, quamvis prædeſtinatio Chriſti facta fuerit ante præviſionem peccati, & ante decretum redimendi homines; quia tamen quoad executionem non alio modo, neque alio medio, diſpoſitum fuit hanc prædeſtinationem impleri, niſi mediâ permiſſione peccati, fit eſſe

verum, quod si Adam non peccasset, Verbum A
Divinum carnem humanam non assumpserit.

51. Respondent secundo alij, negando Antecedens,
ad cujus probationem, negant Majorem, & ad
primam ejus probationem dicunt Christum non
ideo in Scripturis appellari primogenitum omnis
creaturæ, quod prius ordine causalitatis & inten-
tionis prædestinatus fuerit, quam aliz omnes
creaturæ sint prædefinitæ & volitæ à Deo, sed
tantum quia dignitate & excellentiâ antecedit eas;
ut exponit D. Hieronymus.

Ad secundam respondent, vel ibi sermonem esse
de Sapientia increata, quæ dicitur initium viarum
Dei, quia Verbo quod est Sapientia Patris con-
dita sunt univèrsa. Vel si verba illa de Sapientia B
incarnata intelligantur, illam dici initium viarum
Dei, quia est initium operum redemptionis, &
prædicationis Evangelicæ, ratione humanitatis,
& omnium creaturarum, ratione divinitatis, ut
interpretantur Cyrillus lib. 9. thesauri cap. 7. &
8. & Hieronymus ad verba illa Proverb. 8. Ex
quo solum sequitur, prædestinationem Christi
fuisse in divina mente priorem decreto evangeli-
cæ prædicationis.

Ad tertiam respondent, Majorem esse veram de
his quæ sunt fini propinquiora ordine causalitatis,
falsam verò de his quæ sunt propinquiora illi tan-
tum ordine perfectionis: Christus autem licet sit
perfectior univèrso, & ordine gratiæ, non tamen
est propinquior fini à Deo intento, ordine causa-
litate; ita ut res naturales, & ordinis gratiæ, in
attingendo finem intentum à Deo, scilicet mani-
festationem bonitatis suæ, ab illo ut intermedio
dependeant, sed seipsis immediatè ad talem finem
conducunt; ac proinde potuit Deus decernere
omnia simul, vel minus perfectum ad perfectius
ordinare, vel denique perfectius ordinare ad mi-
nus perfectum; cumque hoc ex sola Dei volun-
tate pendeat, qualiter de facto contigerit, ex
Scriptura, Concilio, & Patribus indagandum est;
& quia ex illis constat, Deum decrevisse myste-
rium Incarnationis propter hominum salutem
& redemptionem, asserendum est, non prius præ-
destinasse Christum, quam decreverit univèrsam
producere, & peccatum permittere. Unde juxta
hunc modum dicendi, sic disponenda sunt divinæ
mentis decreta. Postquam Deus scientiâ simplicis
intelligentiæ omnia possibilia cognovit, primò
suorum attributorum manifestationem decrevit.
Secundò ad istum finem ex pluribus possibilibus
hunc mundum elegit, ex diversis rerum gradibus
& naturis compositum. Tertio voluit naturam
intellectualem donis gratiæ exornare. Quarto
decrevit hominis peccatum permittere. Quinto
præ viso peccato misericordiâ tactus, potens mul-
tis modis hominis peccatum destruere, vel purè
misericorditer condonando, vel satisfactionem
inæqualem & imperfectam acceptando, modo
convenientissimo illius expiationem, ac reme-
dium nostrum, decrevit, scilicet per condignam
& æqualem satisfactionem. Sexto ad talem satis-
factionem exhibendam, voluit quod Verbum
carnem humanam assumeret. Denique in Christo
quosdam ex hominibus elegit ad gloriam, alijs
in massa perditionis, justo judicio, sed nobis oc-
culto, relictis.

§. VI.

Verior ac probabilior solutio traditur.

Licet præcedentes solutiones non sint impro-
babiles, & à gravissimis Theologis tradan-
tur ac defendantur, placet tamen addere ter-
tiam, quæ videtur probabilior, sumiturque ex
communi Thomistarum & Peripateticorum do-
ctrina, qui asserunt causas sibi invicem esse cau-
sas, & quod in uno genere causa est prius, posse
in alio esse posterius, ut variis exemplis in Tra-
ctatu de justificatione declaravimus.

B Dicimus ergo quod ordine intentionis, prius
fuit volitus Christus, quam omnia alia, sive or-
dinis naturalis, sive ordinis supernaturalis, &
quam permissio peccati, in genere causæ finalis,
posterius tamen in genere causæ materialis. Vel
ut alij dicunt, licet Christus prius fuerit prævisus
& intentus in ratione finis *qui*, quam ordo natu-
ræ & gratiæ, & quam peccatum intelligatur esse
permissum à Deo, tamen prioritate finis *cui*, prius
volitum fuit remedium peccati, seu genus hu-
manum ut redimendum, quam fuerit prævisa &
volita Incarnatio, quod ut magis declaratur.

Notandum primò, finem qui est adæquatum
intentionis objectum, dividi à Philosophis in
finem *Qui*, sive ut alij loquuntur in finem *Cujus*
C gratiæ, & in finem *Cui*, quem alij appellant *fi-
nem effectum*. Finis *qui*, sive cuius gratiæ, est illud
bonum quod appetitur, & cuius gratiæ media as-
sumuntur. Finis verò *cui*, est illud subjectum, sive
illa persona, cui vel propter quam appetitur tale
bonum: v. g. in Medico desiderante sanitatem
ægroto, finis *qui*, est sanitas, propter quam pro-
curandam infirmo præscribuntur potiones, &
alia remedia adhibentur. Finis verò *cui*, est ipse
infirmus cui sanitas desideratur.

Notandum secundò, quod licet in eodem in-
fimo genere causæ non possit esse inter duo reci-
procatio, seu mutua causalitas & dependentia,
D bene tamen in eodem genere subalterno, divisi-
bili in diversos modos causandi. Nam ut commu-
niter docent nostri Thomistæ, in Tractatu de ge-
neratione & corruptione, dispositiones concomi-
tantes, sunt priores composito genito, in genere
causæ materialis dispositivæ, quia ad formæ re-
ceptionem disponunt, & posteriores in genere
causæ materialis receptivæ, seu subjectivæ, quia
in composito recipiuntur & subjacentur; tam-
quam in subjecto quod. Cum ergo genus causæ fi-
nalis sit subalternum, & in duas veluti species di-
vidatur, nimirum in finem *qui*, seu cuius gratiæ,
& in finem *cui*, nihil repugnat, id quod est prius
alio in ratione finis *qui*, esse posterius & depen-
dens in ratione finis *cui*, ut patet in exemplo ad-
ducto Medici desiderantis sanitatem infirmo: ipsa
enim sanitas est prior ægroto in ratione finis *qui*,
seu cuius gratiæ, æger verò cui sanitas desideratur,
est prior in eodem genere causæ finalis, in ratio-
ne finis *cui*. His præmissis.

Prima pars hujus resolutionis, quæ asserit Chri-
stum ordine intentionis, prius fuisse volitum, ut
finem *qui*, quam res ordinis naturalis, & ordinis
gratiæ, & quam permissio peccati, probatur pri-
mò ex illo Apostoli 1. ad Corinthios, *Omnia ve-
stra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei.*
Ubi D. Thomas ait significari quod quemad-
modum omnia propter prædestinatos creata sunt,
ita omnia creata, & ipsi prædestinati, sunt propter

pter Christum, ut est homo, tanquam propter finem; sicut & illa omnia, & ipsemet Christus, sunt propter Deum ut ultimum finem: Ergo Christus in ratione finis qui, sive cuius gratiâ, est prius volitus & intentus, quàm res ordinis naturalis, & supernaturalis, subindeque quàm permissio peccati.

56. Secundò, Finis cuius gratiâ, sive ultimus, sive proximus, magis diligitur, quàm id quod ob illum amatur: At inconveniens videtur dicere, Christum fuisse à Deo minùs dilectum, quàm remedium peccati, seu genus humanum ut redimendum: Ergo genus humanum, non est finis qui, seu cuius gratiâ, priùs à Deo intentus, sed potius ipse Christus in mente & intentione Dei talem prioritatem in genere causæ finalis obtinet.

57. Tertiò, Ut egregie discurret Magister Herrera in manuscriptis ad hunc articulum, cum Deus sit omnium creaturarum finis, consentaneum videtur, ut ea in quibus speciali quodam modo Deus reperitur, sint etiam aliorum omnium fines, ideoque cum in anima speciali quodam modo Deus inhabitet, ad justum tanquam ad finem omnia naturalia ordinantur. Similiter quia in sacramento altaris speciali modo invenitur author gratiæ & gloriæ, sacramentum Eucharistiæ, cæterorum omnium finis esse censetur. Cum ergo in humanitate Christi, speciali quodam, & ineffabili modo, plenitudo divinitatis inhabitet, Christus jure merito, omnium creaturarum, & totius ordinis naturæ & gratiæ finis censendus est; subindeque ordine intentionis priùs volitus à Deo quàm omnia alia, sive ordinis naturalis, sive ordinis supernaturalis, & quàm permissio peccati.

58. Quartò, Permissio peccati Adami non debuit eligi à Deo ex solo fine ostendendi suavitatem suę providentiæ, licet enim ad providentiæ divinæ suavitatem pertineat permittere quod natura defectibilis in aliquibus individuis deficiat, non tamen quod deficiat in omnibus: peccatum autem autem originale est defectus omnium individuum naturæ humanæ: Ergo permissio peccati originalis ex nullo alio fine potuit à Deo eligi congruentius, quàm ex motivo tanti boni, scilicet Christi Redemptoris, qui proinde est priùs volitus & intentus à Deo in ratione finis qui, quàm permissio peccati originalis.

59. Denique, De divinis decretis, & eorum motivis, loquendum est semper consentaneè ad rerum naturas, nisi oppositum revelatum sit: At magis consonum est naturis rerum, secundùm quas id quod perfectius est, ad imperfectius ut ad finem cuius gratiâ non ordinatur, quòd genus humanum, ut redimendum, & res omnes ordinis naturalis & supernaturalis, ad Christum ut ad finem qui, sive cuius gratiâ ordinentur; quàm quòd ipse Christus, remedium peccati, seu genus humanum ut redimendum, tanquam finem cuius gratiâ respiciat; & aliàs ex nullo Scripturæ testimonio potest colligi oppositum, ut patebit ex infra dicendis: Ergo dicendum est, Christum in ratione finis qui, seu cuius gratiâ, esse priorem in mente & intentione Dei, quàm remedium peccati, seu genus humanum ut redimendum.

60. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio ex D. Thoma in 2. dist. 15. quæst. 1. art. 1. ad 6. ubi sic ait: *Aliquid potest esse propter aliud dupliciter, aut quia ordinatur ad ipsum, sicut ad finem proprium & principale; & sic inconveniens est dicere, quod aliquid sit propter vilius se, ut luna & stella propter nocturnas & vesperationes, cum finis sit*
Tom. I V.

A potior his quæ sunt ad finem. Alio modo potest dici aliquid esse propter aliud, cui ex ipso provenit aliqua utilitas, eo modo quo posset dici Regem esse propter rusticum, ex cuius regimine provenit ei pax; & per hunc modum est intelligendum quod in littera dicitur, omnes enim utilitates quæ ex corporibus cælestibus proveniunt in inferioribus, sunt à Deo provisæ, qui corpora illa instituit. Ubi S. Doctor inconveniens reputat, quod luna & stellæ factæ sint propter vesperationes tanquam propter proprium finem, hoc est, finem cuius gratiâ, non autem propter finem cui ex luna & stellis utilitas provenit. Ergo similiter inconveniens debet censeri quod remedium peccati, vel homo ut redimendus, sit finis proprius, id est cuius gratiâ, Incarnationis; non autem quod sit finis cui, seu utilitatis, cum ex ea maxima utilitas ipsi proveniat. Ex quo probata manet secunda pars nostræ resolutionis, quæ asserit genus humanum, ut redimendum, esse priorem Christo in mente & intentione Dei, in ratione finis cui, sive ut alij dicunt in genere causæ materialis. Potestque confirmari, quia Christus ex vi decreti intentivi fuit volitus ut redemptor: At ut sic nequit intendi, nisi prævisò homine, ut materiâ perficiendâ, & peccato, ut materiâ destruendâ: Ergo decretum intentivum Christi posterius est in genere causæ materialis, sive finis cui, permissione peccati, & homine redimendo. Unde ad argumentum initio §. præcedentis pro sententia Scoti propositum, distinguo Antecedens: Christus est volitus & prædestinatus à Deo ante præscientiam peccati hominum: si illa particula, *ante*, denotet prioritatem in omni genere causæ, nego Antecedens. Si denotet prioritatem in genere causæ finalis, & in ratione finis qui, concedo Antecedens, & nego Consequentiam; quia stat optimè, prædestinationem Christi esse priorem in mente divina præscientiâ peccati, seu humano genere ut redimendo, in aliquo genere causæ, & nihilominus ab ipso, in alio genere dependere; subindeque Christum non esse venturum, nullo peccato existente. Ex qua doctrina

B Colliges primò, hunc inter divina decreta ordinem esse constituendum, quòd scilicet in genere causæ finalis priùs fuit in ordine intentionis decretum Incarnationis, decreto creationis, glorificationis, justificationis, & permissionis peccati, cum posterioritate in genere causæ materialis jam explicata: in ordine tamen executionis, decretum creationis fuit prius, postea decretum justificationis, deinde decretum reparationis ab illo, ac tandem decretum glorificationis.

D Colliges secundò, quòd quando Scriptura, Concilia, & SS. Patres, dicunt Christum prædestinatum fuisse ut nos redimeret, vel propter nostram salutem, particula illæ *ut*, & *propter*, non denotant finem qui, seu cuius gratiâ, sed tantùm finem cui, seu utilitatis, quatenus ex Incarnatione provenit homini maxima utilitas, scilicet remedium peccati.

E Colliges tertiò, non solum peccatum hominum, sed etiam Angelorum, fuisse prævisum ante decretum Incarnationis; quia Deus non poterat prævidere peccatum primorum parentum, nisi etiam prævideret malitiam demonum, qui ex superbia & invidia tale peccatum ipsis persuaserunt.

Ex dictis etiam facile dilui possunt quædam argumenta, sumpta ex inconvenientibus, quæ nobis obijciunt Adversarij: si enim (inquiunt) Incarnatio fuisset volita à Deo, sumptâ occasione ex

peccato, esset bonum occasionatum, & anima Christi deberet gaudere de peccato nostro, nobisque gratias agere, quod illi dederimus occasionem essendi. Item Deus ordinasset majus bonum, quale est Christus, ad minus bonum, scilicet remedium peccati, quod est inordinate procedere.

65. Sed hæc, ut dixi, facile diluuntur ex principiis supra statutis: Ad primum enim responderetur, occasionatum dupliciter sumi posse, primo prout idem est ac præter intentionem agentis, & à casu, quo sensu mulier appellatur à Philosopho *mas occasionatum*. Et in hoc sensu, non solum Incarnatio, quæ est præcipue intenta à Deo, sed nullum omnino bonum, est occasionatum respectu Dei, cum omnia divinæ providentiæ & gubernationi subdantur. Secundo potest dici aliquid occasionatum, quia pendet ex aliqua occasione, licet aliunde sit intentum à Deo, & in hoc sensu concedi potest, Incarnationem esse bonum occasionatum: quia tamen *ly occasionatum* proprie tantum primo modo sumitur, ideò absolute negandum est, Incarnationem esse bonum occasionatum.

66. Ad secundum dico, Christum debere gratias agere Deo, non nobis, & gaudere non de peccato nostro, sed de bonitate & misericordia Dei, quæ tantum bonum ex tanto malo tanquam ex occasione produxit: neque enim nos dedimus occasionem essendi Christo, per se, & ex intentione nostra, sed solum per accidens, & ex intentione Dei, qui ex peccato Adami, tanquam ex occasione, Incarnationem Verbi Divini desumere voluit.

67. Ad tertium respondeo quod ordinare majus bonum ad minus, tanquam ad finem qui, vel cujus gratiæ, est inordinate procedere, non autem ordinare majus bonum ad minus, tanquam ad finem cuiusnam Angeli in Scriptura dicuntur producti & missi in ministerium hominum, & salus rustici dicitur finis cui providentiæ regiæ, quia bonum rustici resultat ex providentiæ & gubernatione Regis. Demum inferiorum generatio dicitur finis cui motus cæli, nec tamen propterea est illo perfectior.

ARTICULVS II.

Verum solo existente peccato originali, & è contra solis existentibus actualibus, futura esset Incarnatio, ex vi præsentis decreti?

§. I.

Quibusdam præmissis, difficultas duplici conclusione resolvitur.

68. **D**vo in hujus difficultatis resolutione, ut certa ab omnibus supponuntur. Primum est, Christum venisse in mundum, ad delendum non solum originale peccatum, sed etiam omnia actualia, seu ad exhibendum remedium sufficiens ad omnium peccatorum deletionem. Unde 1. Joan. 2. dicitur: *Ipsè est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Et D. Paulus ad Hebræos 1. ait Christum fecisse purgationem omnium peccatorum. Ratio etiam suffragatur: Nam finis Incarnationis est perducere homines in vitam æternam: At introductio ad regnum cæleste, & vitæ æternæ consecutio, non solum per peccatum originale, sed etiam per peccata actualia impediuntur: Ergo Christus venit, non solum ad delendum peccatum originale, sed

A etiam ad tollenda peccata actualia.

Alterum in quo omnes ferè Authores consentiunt, est quod Incarnatio principalis facta est ad tollendum peccatum originale: Nam ut dicitur S. Doctor hic art. 4. ad deletionem illius peccati principalis facta est Incarnatio, quod absolute est majus: At peccatum originale, est absolute majus actuali: Ergo &c. Major est certa, quanto enim peccatum est gravius, eò magis humane adversatur saluti, propter quam Deus est incarnatus. Minor verò probatur. Peccatum actuale, licet intensivè majus sit peccato originali, cum plus habeat de voluntario, tamen ex se solum inficit singularem personam, non verò totam naturam, sicut peccatum originale: At peccatum quod de se inficit totam naturam, absolute majus est eo quod de se solum inficit singularem personam; ut enim docet Aristoteles 1. Ethic. cap. 2. bonum gentis divinius & præstantius est, quam bonum particulare: Ergo peccatum originale est absolute majus actuali.

Confirmatur: Ad illud peccatum tollendum principalis venit Christus, ex quo major oritur miseria, & minus voluntaria: Sed ex peccato originali, major oritur miseria, nam ferè omnia peccata actualia ex originali, ut ex causa & fonte ortum habent; ex eo etiam oriuntur penalitates hujus vitæ, ut mors, ægritudines, ignorantia, concupiscentia &c. Item per peccatum originale, janua cælorum ita clausa erat, ut quantumcumque aliquis esset justus & sanctus, nunquam tamen posset ad Dei visionem pervenire, donec Deo exhibita fuisset condigna & rigorosa satisfactio pro tali peccato, quod etiam est minus voluntarium quam cætera peccata actualia, quia non contrahitur voluntate propria, sed tantum voluntate primi parentis, in quo tanquam in capite voluntates cæterorum hominum continentur: Ergo Christus principalis venit ad tollendum peccatum originale. His præmissis.

Circa propositam difficultatem triplex versatur sententia. Prima est Medinæ hic art. 4. & Valentia quæst. 1. puncto 6. asserentium, quod existente solo originali peccato, atque etiam existentibus solis actualibus, Christus venisset, ex vi præsentis decreti. Secunda est Cabrera & Nazarij, aliorumque, qui dicunt existente solo originali peccato, vel solis existentibus actualibus, Incarnationem, ex vi præsentis decreti, non fuisse futuram. Tertia verò, quæ in schola Thomistarum communior est, asserit Christum venturum ex vi præsentis decreti, solo existente peccato originali, non verò solis existentibus actualibus. Unde

Dico primò: Solo existente peccato originali, venisset Christus, ex vi præsentis decreti.

Probatur primò: Prima & principalis Incarnationis Dominicæ occasio, fuit peccatum Adami derivatum in omnes posteros, ut patet ex dictis articulo præcedenti: unde ipsèmet Christus, qui ad illud delendum missus est, vocatur à D. Paulo secundus Adam, & de culpa Adami, non verò de actualibus aliorum hominum peccatis, canit Ecclesia in benedictione cerei paschalis: *O verè necessarium Ade peccatum, quod Christi morte deletum est! O felix culpa que talem ac tantum meruit habere Redemptorem!* Ergo solo originali peccato existente, Christus venisset, ex vi præsentis decreti.

Confirmatur: Daniel. 9. ubi Incarnatio prædicitur futura, fit mentio solius originalis peccati delendi, nam Archangelus Gabriël, ipsum Daniëlè de tempore adventus Christi instruens, sic ait: